

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور تهران واحد تهران غرب

عنوان پروژه :

**بررسی عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی موثر بر پدیده سرقت (مورد
مطالعه شهرستان خرم آباد) در سال ۹۰-۱۳۸۹**

استاد راهنما:

آقای دکتر علی حسین حسین زاده

استاد مشاور:

آقای دکتر امیر ملکی

دانشجو:

مجید بسحاق

مقطع کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی

شهریور ۱۳۹۱

تقدیم به:

همسر و فرزند عزیزم که طی این مدت با من تلاش و همکاری نموده تا بتوانم این کار را به نحو قابل قبول به اتمام برسانم که وجود آنها باعث ایجاد انگیزه و رغبت و دلگرمی اینجانب در اتمام این فعالیت گردید.

تشکر و قدر دانی:

اینجانب از تمام عزیزانی که مرا در این تحقیق همکاری نموده صمیمانه تشکر و قدر دانی می نمایم.

- 1- دکتر مسین زاده استاد ارجمند و شریف دانشگاه شهید چمران
- 2- اساتید محترم مشاور و داور دانشگاه پیام نور دانشگاه تهران مرکزی و امد تهران غرب
- 3- جناب آقای حاجی فراشی و جناب سرهنگ عربی مسولین محترم و امد تحقیقات کاربردی نیروی انتظامی شهرستان فرم آباد
- 4- جناب سرهنگ مجید الماسی مسول محترم آگاهی نیروی انتظامی شهرستان فرم آباد
- 5- مسولین امور زندانها و مجتمع مرفه آموزی و کار درمانی شهرستان فرم آباد
- 6- پرسنل محترم ستاد فرماندهی و ستاد عملیات نیروی انتظامی شهرستان فرم آباد و تمام کسانی که از طریق مکاتبه همکاری لازم را با اینجانب به عمل آوردند صمیمانه سپاسگذاری به عمل می آید .

چکیده

هدف از انجام این تحقیق بررسی عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی موثر بر پدیده سرقت (مورد مطالعه شهرستان خرم آباد) بوده که در شش فصل تنظیم شده است. وهدف از انتخاب این موضوع علاقه محقق و اهمیت مسئله و هم چنین ریشه یابی علل وانگیزه های سرقت و ارائه راهکارها جهت کاهش وریشه کنی سرقت در شهرستان خرم آباد بوده است.

در این تحقیق از تبیین نظریه های جامعه شناسی از جرم و کجروی در سطح تحلیل کلان (نظریه اصالت ساخت و کارکرد، نظریه تضاد ارزشها) با جهت گیری اجتماعی و سطح تحلیل میانه (نظریه انگ زنی، رویکرد بی سازمانی اجتماعی، رویکرد جامعه پذیری و نظریه نظارت اجتماعی و جامعه پذیری) استفاده شده است.

این تحقیق از نوع کاربردی و با استفاده از ابزار پرسشنامه به صورت پیمایشی جمع آوری شده است. با توجه به محدودیت جامعه آماری نیازی به روش نمونه گیری و تعداد نمونه نبوده و طی دو مرحله زمانی از 45 نفر سارق در مجتمع حرفه آموزی و کار درمانی شهرستان خرم آباد اطلاعات جمع آوری شده است.

تجزیه و تحلیل داده ها در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفته و در آماراستنباطی از آزمون t -test، ضرایب همبستگی و پیرسون (r pearson) رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر پرداخته شده است.

در این تحقیق از هفت فرضیه استفاده شده که شش تای آن تائید و یکی رد شده است. فرضیه های بی که اثبات شده اند بدین قرار است 1- بین پایگاه اجتماعی و اقتصادی و سرقت رابطه وجود دارد 2- بین از هم گسیختگی خانواده و سرقت رابطه وجود دارد 3- بین اعتیاد به مواد مخدر و سرقت رابطه وجود دارد 4- بین بی سازمانی محل سکونت و سرقت رابطه وجود دارد 5- بین مهاجرت و سرقت رابطه وجود دارد 6- بین وضعیت تاهل و سرقت رابطه وجود دارد.

در این تحقیق پیشنهاداتی همچون کم کردن شکافهای طبقاتی به صورت عینی و پایین آوردن سطح توقعات و تعریف الگوی مطلوب زندگی، آموزش خانواده ها در مورد شیوه های فرزند پروری و تمرکز متصدیان امر بر کودکان و نوجوانانی که در معرض خشونت خانواده از هم گسیخته قرار دارد، بهبود شرایط زندگی در محله های جرم خیز و مدیریت نظام مند اوقات و فراغت نوجوانان و جوانان، بالا بردن سطح زندگی روستایی و از بین بردن امکانات شهرهای بزرگ و کوچک که باعث جلوگیری از مهاجرت شود، آسان کردن شرایط ازدواج با ایجاد اشتغال و فرهنگ سازی برای ازدواجهای ساده و همچنین مدارا کردن و تحت حمایت قراردادن افراد معتاد و بسط و گسترش انجمن های آن و مراکز خود گردان برای افراد معتاد ارائه گردیده است.

واژه های کلیدی:

عوامل اجتماعی (مهاجرت، حاشیه نشینی، نیاز محرومیت مادی، اعتیاد، خانواده، گسیختگی خانوادگی) عوامل اقتصادی (پایگاه اقتصادی - اجتماعی فقر، فقر مطلق، صنعتی شدن، شهر نشینی بیکاری) عوامل فرهنگی (ارزشها، هنجارها، باورها، نمادها) سن، تاهل و مجرد

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
.....	مقدمه :
.....	فصل اول کلیات:
1.....	بیان مسئله.....
9.....	ضرورت و اهمیت تحقیق :
11.....	اهداف تحقیق :
11.....	هدف های جزئی :
12.....	فصل دوم: پیشینه تحقیق و مروری بر ادبیات تحقیق :
14.....	تاریخچه سرقت :
17.....	الف: تحقیقات داخلی.....
24.....	ب: تحقیقات خارجی.....
26.....	اقدامات نیروی انتظامی برای پیشگیری از سرقت به طور خاص :
۲۷.....	اقدامات شهروندان برای پیشگیری از وقوع جرم و بالا خص سرقت :
29.....	وظایف اداره کل مبارزه با سرقت :
30.....	فصل سوم: چهارچوب نظری تحقیق
31.....	اطلاعاتی در باره جرم.....
32.....	تعریف جرم و مفاهیم مختلف آن از نظر برخی حقوقدانان و مکاتب.....
34.....	جرم در حقوق جزای اسلام.....
34.....	تعریف جرم از نقطه نظر قانونی.....
35.....	قلمرو های جرم شناسی.....
36.....	روش مطالعه جرم شناس و انتقادات وارده بر این روش.....
37.....	انواع جرم و مجرمان.....

38.....	انواع جرایم
340.....	شناخت عوامل جرم زا
41.....	عوامل موثر در جرم جوانان
۴۲	روند تغییر مجازات مجرمان :
43.....	مجازات در دوران پیش از صنعت :
43.....	دگرگونی در شیوه های مجازات :
44.....	زندان ها و آسایشگاه ها :
45.....	تعریف انحراف :
46.....	چگونگی تبیین انحراف
47	تبیین نظریه های جامعه شناسی از جرم و کجروی در سطح تحلیل (کلان)
47	نظریه اصالت ساخت و کارکرد :
48	نظریه امیل دورکیم :
50	نظریه مرتون:
52	نظریه تضاد ارزشها:
54.....	نظریه حوزه جامعه شناسی انحرافات اجتماعی در سطح تحلیل (میان) با جهت گیری اجتماعی:
54.....	نظریه انگ زنی :
55.....	رویکرد بی سازمانی اجتماعی :
56	رویکرد جامعه پذیری:
56.....	نقش خانواده در جامعه پذیری :
57	نقش آموزش و پرورش در جامعه پذیری:
57.....	نقش رسانه ها در جامعه پذیری :
58.....	نظریه نظارت اجتماعی و جامعه پذیری
60.....	تعریف سرقت :
61.....	سرقت ازدیدگاه اسلام :

- 62..... سرقت در سایر قوانین
- 62..... چه چیز موضوع سرقت است ؟
- 63..... عوامل اجتماعی موثر در ارتکاب سرقت :
- 65..... عوامل اقتصادی موثر در ارتکاب سرقت :
- 67..... عوامل فرهنگی موثر بر ارتکاب سرقت
- 69..... دگرگونی سریع فرهنگی:
- 69..... شگرد سارقان تحت عنوان مامور:
- 70..... دزدی بر حسب عادت:
- 71..... علل سرقت :
- 72..... درمان سرقت:
- 73..... ریشه های دزدی چیست ؟ یعنی نیاز به دزدی چگونه شکل می گیرد ؟
- 73..... اصولاً بچه های چه نوع خانواده و رفتار ناهنجار دزدی را بروز می دهند ؟
- 73..... عوامل محیطی چگونه اند ؟
- 74..... آیا امکان دارد کودک دزدی را از دیگران یاد بگیرد ؟
- 74..... یعنی امکان دارد ما از یک دزدی ساده کودکانه به قتل برسیم ؟
- 75..... به مرور احساس پشیمانی‌شان هم از بین می رود ؟
- 75..... خانواده ها چگونه می توانند مانع بروز دزدی در فرزندانشان شوند ؟
- 75..... رفتارهای پیش گیرانه دیگر والدین چیست ؟
- 76..... انواع سرقت ها و مهم ترین آن :
- 76..... تقسیم بندی انواع سرقت به اعتبارهای مختلف :
- ۷۷..... - تقسیم سرقت به اعتبار راهها و طرق ورود سارق :
- 78..... انواع سرقت بر اساس نظام جزایی در ایران :
- 79..... ب) سرقت مستوجب حد :
- 80..... ج) سرقت تعزیری :

80	نگاهی به آمار و ارقام جهانی سرقت :
81	توزیع آمار سرقت در ایران :
83	جدول میانگین نسبت سرقت در هر یکصد هزار نفر
85	نقش عوامل فرهنگی و سرقت در شهرستان خرم آباد
86	سرقت در شهرستان خرم آباد :
88	چهار باند بزرگ سرقت در لرستان منهدم شد.
۹۰	فصل چهارم: روش شناسی :
91	ماهیت تحقیق، روش تحقیق، نوع تحقیق، زمان و مکان
92	شیوه نمونه گیری :
92	روش جمع آوری و ابزار گرد آوری اطلاعات:
92	روشهای آماری تجزیه و تحلیل داده ها :
93	فرضیات تحقیق :
94	سوالات تحقیق :
۹۴	متغیرهای پژوهش :
95	تعریف عملیاتی مفاهیم :
100	مدل تحلیل تحقیق :
۱۰۲	فصل پنجم: تجزیه و تحلیل داده ها
103	مقدمه
103	توصیف نمونه و پردازش اطلاعات به دست آمده
104	سن پاسخگویان
105	وضعیت تأهل
107	توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس شغل پاسخگویان
108	متغیر تحصیلات
110	اعتیاد

111	سایر متغیرها
113	آمار استنباطی
113	تجزیه و تحلیل داده ها
۱۱۳	آزمون فرضیه اول :
114	آزمون فرضیه دوم:
115	آزمون فرضیه سوم:
116	آزمون فرضیه چهارم:
117	آزمون فرضیه پنجم:
118	آزمون فرضیه ششم:
119	آزمون فرضیه هفتم:
120	تحلیل رگرسیون :
121	فصل ششم :نتایج وپیشنهادات تحقیق :
122	نتایج
127	پیشنهادات
129	منابع:
۱۳۳	نمونه پرسشنامه

مقدمه :

جست وجوی علل پدیده های علمی ، اجتماعی ، سیاسی ، طبیعی و ... کوشش برای آگاهی از چگونگی وقوع پدیده ها تلاش برای چاره جویی و اجتناب از پدیده های نامساعد و تشدید امور مطلوب از تازگی های عصر نوین است . (شیخاوندی . 27.1379)

از همین روست که در جامعه جدید رفع هرگونه نابسامانی یا مشکل در زمینه های اقتصادی ، فرهنگی ، اجتماعی یا سیاسی نیازمند بررسی های کارشناسانه با هدف بررسی علل بروز این پدیده و نیز ارائه راهکارهای کارآمد برای رفع آن نابسامانی هاست .

این سخن بدان معنی نیست که جوامع ماقبل امروزی و سنتی برای مقابله با نابسامانی ها از حل مشکلات یا کارهای ویژه بی بهره بودند برای مثال در تمام طول تاریخ در جوامع مختلف انسان هایی بودند که تحت تاثیر عوامل مختلف جسمی ، روانی اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی و ... برخی از رفتار کردار و پندار آنان بر خلاف جهت ارزش های پذیرفته جامعه ای بوده است که بدان وابسته بوده اند . اگر جامعه نوآوری های این قبیل افراد را برتر از ارزش های حاکم می دانست و آن را تایید می کرد این نوآوران به مشابه پیش تازان و قهرمانان تلقی می شدند . ولی برعکس اگر جامعه روی این تجدد که (انحرافی) از روال موجود تلقی می شد صحنه نمی گذاشت و آن را مردود می شمرد با فشارهای (جامعوی) و وکنش های مختلف منحرفین از معیارهای جامعوی را مجبور می ساختند که به صراط مستقیم باز گردند و گرنه کیفر می دیدند . (همان .

همزمان با پدایش علم جامعه‌شناسی در سده نوزدهم و تکامل آن در مدت یک قرن همراه با بهره‌گیری از علوم گوناگون برای بیان فرایندهای اجتماعی، اصلاحات و واژه‌های معمول در علوم دیگر نیز وارد متون جامعه‌شناسی شد. از جمله این اصطلاحات واژه (پاتولوژی)¹ به معنای آسیب‌شناسی اجتماعی و بررسی خواستگاه بی‌نظمی‌ها و نابسامانی‌هاست.

آسیب‌شناسی اجتماعی و پی‌بردن به انحرافات به شیوه علمی را در اوایل دهه 1950 میلادی (لمرت) دانشمند آمریکایی پایه‌گذاری کرد.

آسیب‌شناسی اجتماعی شامل الگوهای غیر عادی سازمان اجتماعی تلقیات یا رفتارهای غیر عادی و آسیب‌شناسی اجتماعی بازگو کنند. شرایط اجتماعی نامطلوبی است که موجب آسیبهای ضروری نیز می‌شود. (شیخی: 108)

از میان رشته‌های گوناگون علوم اجتماعی (آسیب‌شناسی اجتماعی) بخشی از علم را شامل می‌شود که در آن سعی می‌شود عوامل و انگیزه‌هایی که فرد را به سوی نقض هنجارهای اجتماعی سوق می‌دهد را مطالعه نموده و با توجه به علل بروز این ناهنجاریها راههای پیشگیری از آن را ارائه دهد سرقت جلوه‌ی ناسازگاری و از انواع کج رفتاریهای کودکان می‌باشد.

دزدی عملی است نادرست و در همه فرهنگ‌ها، مذاهب و اخلاقیات ناپسند و مذموم شمرده می‌شود. در اسلام برای دزد قوانین کیفری سختی تنظیم شده است که دامنه آن کودکان را نیز در بر می‌گیرد، اگر دزدی در جامعه ای رواج یابد، امنیت مالی آن جامعه از میان خواهد رفت. و زندگی در آن جامعه دشوار خواهد شد.

¹-patology

فصل اول

کلیات

بیان مسئله :

قرن حاضر قرن شگفتی هاست به طوری که اختراعات و اکتشافات بی شمار و توسعه حیرت انگیز صنعت کنونی برای افراد چند قرن پیش قابل تصور نبوده و لذا کیفیت سرقت های کنونی و امروز از کلیه جهات (صرف نظر از هدفهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، جنایی و غیره) با کیفیت سرقت های سابق فرق دارد.

موضوع سرقت که زائیده عصر جدید و این تحول است از یک سو به لحاظ امکان و فراوانی زمینه وقوع سرقت، سهولت و سرعت در انجام آن به جهت عدم رعایت نکات ایمنی و حفاظتی از سوی رانندگان خودروها، گرانی خودروها لوازم یدکی، استفاده مجرمین از اتومبیل در انجام سایر اعمال مجرمانه نظیر سرقت بانکها، منازل، مغازه ها، مراکز تجاری، شرکت ها، مؤسسات، جابجایی و اخفای اموال مسروقه، حمل مواد مخدر، کالاهای قاچاق، ترور و سوء قصد، آدم ربایی، خرابکاری، اعمال منافی عفت، جیب بری، شرارت، راهزنی، کلاهبرداری از گسترده ترین انواع سرقت است که در امنیت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی جوامع از جمله کشور اسلامی ایران اثرات نامطلوبی دارد و به همین نسبت ضرورت مقابله با آن را بر همگان می نمایاند.

با توجه به عدم بسترهای مناسب همچون وجود صنایع بزرگ مادر، کارخانه جات صنعتی و مراکز اشتغال یابی جهت جذب و اشتغال بیکاران و هم چنین به علت عدم سرمایه گذاری در شهرستان خرم آباد و از طرف دیگر مهاجرت بی رویه جوانان به این شهرستان آمار درصد بیکاری در شهرستان خرم آباد افزایش یافته که اکثر جوانان این شهرستان به مشاغل کاذب همچون دستفروشی، دکه داری و سیگار فروشی روی آورده و بقیه نیز به علت

سکونت در اجتماع باز تر احساس آزادی عمل و خودمختاری نموده و دست به انواع جرائم و مخصوصاً سرقت می زنند. البته از نظر مسئولین آگاهی مبارزه با سرقت در شهرستان خرم آباد سارقان 80 درصد انگیزه خود را از ارتکاب جرم سرقت عامل اقتصادی دانسته و برای تامین معاش خود و خانواده به این عمل مرتکب شده اند .

سرقت در این شهرستان در ردیف اولین جرائم می باشد . که بیشتر عوامل اقتصادی زمینه ساز این جرم بوده و شهرستان خرم آباد و در مجموع استان لرستان یکی چند استان برتر در زمینه بیکاری می باشد .

آنچه تا کنون از طرز عمل و کیفیت سارقین ملاحظه گردیده که عملکرد آنان با پیشرفت توسعه اقتصادی ، اجتماعی ، علمی و صنعتی در حال توسعه و پیشرفت بوده و در حال تغییر و تعامل می باشد .

سرقت از جرائمی است که بر ضد اموال صورت می گیرد و از زمان شکل گیری مالکیت خصوصی در جوامع بشری شایع شده است . این پدیده از جهت کمی و کیفی تحول پیدا کرده و از لحاظ تنوع نیز در انواع و اشکال مختلف رواج یافته است . سرقت های ساده و ابتدایی در جوامع روستایی و سرقت های پیچیده که مستلزم نقشه . تدارکات و... است در جوامع شهری بروز می کند.

وقوع سرقت معلول انگیزه ها ، شرایط ، علل و عوامل پیچیده بسیاری است که موضوع علوم مختلفی چون حقوق جزا ، جرم شناسی و جرم یابی ، روانشناسی کیفری ، جامعه شناسی کیفری و روان پزشکی است . از آنجایی که این پدیده نه تنها به نظام مالی مالباخته بلکه به اقتصاد و روان جامعه نیز لطمات جبران ناپذیری وارد می کند ، پیشگیری از وقوع آن و رسیدگی و کشف آن در حیطه مسئولیت و وظایف عمومی ناجا و بالخصوص عوامل پاسگاه ها ، کلانتری ها و ماموران آگاهی است .

سرقت یا همان دزدی یکی از رایج ترین جرائم در همه جوامع بوده و هست. در ایران نیز سرقت یکی از جرائمی است که بسیار اتفاق می افتد و اهمیت نسبی آن در میان مجموعه جرائم رو به فزونی است. معمولا برای ترسیم تصویری از وضعیت سرقت در یک جامعه به آمار دادگاهها و پلیس مراجعه می کنند. اما همه می دانیم که عملا فراگیری سرقت در جوامع بسیار بیش از مواردی است که به دادگاه می کشد. دستبرد و مال دیگران را بردن فقط کار مجرمان حرفه ای نیست و مطالعات نشان داده اند که گاه در اجتماع در نواحی فقیر نشین حاشیه شهرها کش رفتن اجناس از داخل مغازه و کش رفتن اتومبیل دیگران به بخشی از عادت های خرده فرهنگ نوجوانان و جوانان محله تبدیل می شود. در (وجدان جمعی) برخی اجتماع های کوچ رودست در مال غیر خویشاوند بردن چندان (شروانه) به نظر نمی آید. به همین جهت عده ای به این کار دست می زنند بدون اینکه احساس گناه چندان داشته باشند. منطقا به نظر می آید که تعداد سرقت هایی که سارقان آنها هیچ گاه شناخته نمی شوند و همین طور در مواردی که سارقان شناخته می شوند اما با پادرمیانی دیگران و به دلایل دیگر صاحب مال از تعقیب دزد صرف نظر می کند از تعداد دزدی هایی که مورد رسیدگی دادگاه قرار می گیرد کمتر باشد. با وجود این راهی جز استفاده از آمار رسمی برای بررسی وضعیت سرقت در جامعه وجود ندارد. از میان آمار رسمی موجود بهترین آن اطلاعات مربوط به تعداد محکومان دادگاهها به علت ارتکاب جرم سرقت است. اما در ایران امروز این داده ها تولید نمی شود و در اختیار عموم نیست و به جای آن شاخص دیگری است به نام (تعداد پرونده های رسیدگی شده مربوط به سرقت در دادگاهها) که به ناچار به جای شاخص اول مورد استفاده قرار می گیرد. افزون بر این شاخص تعداد دستگیر شدگان به اتهام سرقت نیز در ایران در دسترس است و می تواند مورد استفاده پژوهشگران قرار گیرد.

علل و انگیزه های سرقت :

عوامل ذهنی :مانند هوش کم یا زیاد ، استعدادهای فردی یا نظایر آن

سن : بی شک تقسیم بندی انواع سرقت بر حسب سارقین متعلق به گروه های سنی مختلف است تا جایی که برای مثال می توان گفت بسیاری از آنچه بزرگسالان در رفتار کودکان دزدی می نامند از نظر روانشناسان کودک ممکن است صرفاً کنجکاوی باشد .

جنس :چون به طور معمول قدرت بدنی زن کمتر از مرد است بنابر این موارد ارتکاب سرقت بین دو جنس متفاوت خواهد بود .

وضعیت بدنی :زشتی یا زیبایی ، بلندی یا کوتاهی و یا نقص عضو ممکن است از عوامل موثر در ارتکاب سرقت باشد .

اما آنچه بیش از همه در این پدیده سرقت تاثیر دارد دو دسته عوامل روانی - عاطفی و اجتماعی - اقتصادی است

الف :علل و انگیزه های روانی - عاطفی

1-فقر عاطفی : از عوامل فردی سرقت است . کودکانی که از اختلالات عاطفی شدید رنج می برند در خانواده هایی رشد کرده اند که در اثر طلاق از هم پاشیده اند .

2-ناکامی : وقتی انسان میل دارد به هدفی برسد ولی به علت بر خورد با مانع یا موانعی چند به آن هدف دست نمی یابد می گوئیم در او ناکامی ایجاد شده است .

3- حسادت : حسد آرزوی زوال نعمت برای دیگران است . گاه فرد با توجه به عدم امکان دستیابی به موقعیت و منزلت دیگران رشک و حسد می برد و چون نمی تواند به مانند صاحبان اموال مالک آنها شود ، دست به دزدی می زند

4- تجربه های دوران کودکی : حوادث تلخ دوران کودکی ممکن است که از فرد شخصیتی ضد اجتماعی بسازد که در بزرگسالی او را به اعمال ضد اجتماعی سوق دهد .

5- خودنمایی : برخی از جوانان برای نشان دادن صفت کله شقی و جرات حادثه خوبی که برای آنها بسیار ارزشمند است به بزهکاری روی می آورند .

ب: علل اجتماعی – اقتصادی

- 1- فقر مادی : فقر و محرومیت مادی را شاید بتوان گفت از مهم ترین عوامل به وجود آورنده سرقت است .
- 2- فقر فرهنگی : نقش اساسی در ایجاد جرم دارد . سارقان اکثراً کم سوادند و در اثر فقدان امکانات رشد فکری برای پیشرفت و ترقی خود از شیوه های دیگر فرهنگی بهره می برند
- 3- شهرنشینی و سکونت در محل های جرم خیز
- 4- معاشرت با دوستان ناباب : رفتار مجرمانه مانند هر نوع رفتار دیگری آموختنی است . از این رو داشتن دوستان ناباب و تاثیر معاشرت با آنها در کشیدن فرد به سوی سرقت نقش اساسی دارد .
- 5- بیکاری : عامل مهمی در ایجاد فقر است و فقر هم نقش مهمی در سرقت فرد دارد .

جامعه‌شناسان ریشه بسیاری از کجروی‌های اجتماعی را در محیط و شرایط اجتماعی جستجو می‌کنند و علل زیر ساز بسیاری از آنها را در خود جامعه می‌دانند.

سلیمی و داوری (1380) در مورد علل کجروی، از نگرش زیستی و روانی، نگرش‌های جامعه‌شناختی و نگرش‌های جامعه‌شناختی و نگرش‌های روانشناسی اجتماعی سخن می‌گویند. آنان در مورد نگرش‌های روانشناختی اجتماعی کجروی معتقدند: تبیین‌های روانشناسی اجتماعی، پدیده‌های انسانی و اجتماعی را بر حسب ابعاد کنش متقابل موجود در درون موقعیتهای اجتماعی موجود تبیین می‌کند. و به همین نحو، ماهیت این دست پدیده‌ها را چیزی فراتر از ابعاد همین کنش متقابل نمی‌داند، و کجروی را پدیده‌ای می‌داند که در خلال فرایند‌های کنش متقابل اجتماعی، فراگرفته می‌شود. این فراگیری نیز ناشی از فرایند‌هایی مانند یادگیری شرطی، تقویت، مشاهده و الگو سازی و همچنین بر چسب اجتماعی است.

اکبری (1381) علل بزهکاری را این گونه بیان می‌کند: 1- عوامل طبیعی و جغرافیایی 2- عوامل اجتماعی 3- عوامل اجتماعی ثانوی (مطبوعات، رادیو، تلویزیون، سینما والکل) 4- عوامل اقتصادی 5- مهاجرت 6- عوامل خانوادگی (تبعیض، خشونت، لوس کردن و توجه بیش از حد والدین، سن والدین، عقب ماندگی خانوادگی، از دست دادن والدین، عدم حضور والدین در خانواده، انحراف والدین، بی سواد، باز داشتگاه، تعداد افراد خانواده 7- ارزشهای تربیت خانواده.

وی عواملی را که موجب سرقت جوانان و نو جوانان می‌شود بدین ترتیب بیان می‌کند:

الف. عوامل روانی - عاطفی (فقر عاطفی): ناکامی، حسادت، تجربه‌های دوران کودکی، احساس ناامنی پر خاشگری، خود نمایی) وب. عوامل اجتماعی - اقتصادی (فقر اقتصادی، فقر فرهنگی، نابرابری اجتماعی،

، زندگی در محله های جرم خیز ، خانواده های گسسته ، معاشرت با دوستان و همسالان ، بیکاری ، عدم ، تخصص
(مهاجرت)

سرقت از جمله عواملی است که موجب بهم خوردن نظم در آرامش جامعه می شود و اینگونه حرکتها تاثیر عمیقی در ایجاد ناامنی و وحشت دارد . چنانچه کلانتری ها و پاسگاهها نتوانند به طور قاطع با آن برخورد کنند و عاملان آن را به موقع دستگیر کنند باید در انتظار ناامنی های دیگری نیز بود. عوامل اجرایی انتظامی که عمده ترین ماموریتشان ایجاد و حفظ امنیت است وظیفه دارند به طور جدی و قاطع با اینگونه سرقت ها مبارزه کنند و این ممکن نیست مگر با شناخت و آگاهی لازم و کافی از علل گرایش سارقان به سرقت و چگونگی وقوع و کشف آن .

اصولا پیشگیری باید دانش و اطلاعات کافی نسبت به علل ایجادکننده هر دردی باشد و سپس مداوا در پی تشخیص درد صورت گیرد . اگر تشخیص درست باشد درمان آن نیز آسان و سریع خواهد بود . باید گفت متاسفانه یکی از دلایل عدم موفقیت در جلوگیری از وقوع جرائم به طور عام و سرقت به طور خاص عدم ریشه یابی در علل و عوامل وقوع آنهاست . افراد جامعه بیشتر توجه خود را به درمان موقت غلطی به نام مجازات معطوف کرده اند . از نظر جامعه شناسی در تبیین ماهیت و علل سرقت نظرگاههای متفاوت مطرح است . تحقیقات نشان داده عوامل متعددی با سرقت ارتباط دارد . باید دید که سرقت از چه عوامل و علل اجتماعی ، اقتصادی یا حالات هیجانی و شاید بیماری که آنها نیز زائیده شرایط اقتصادی و اجتماعی است ناشی می شود . هر یک از جامعه شناسان و روان شناسان عوامل مختلفی را موثر می دانند از جمله این عوامل می توان به اینها اشاره کرد :